

Bryssel, 30. toukokuuta 2022
(OR. fr)

Toimielinten välinen asia:
2021/0414(COD)

9227/1/22
REV 1

SOC 271
EMPL 170
MI 401
DATAPROTECT 160

SELVITYS

Lähtettäjä:	Puheenjohtajavaltio
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Kom:n asiak. nro:	14450/21 - COM(2021) 762 final
Asia:	Ehdotus EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI työolojen parantamisesta alustatyössä – Tilanneselvitys

I JOHDANTO

1. Komissio hyväksyi 9. joulukuuta 2021 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi työolojen parantamisesta alustatyössä. Direktiivillä pyritään mahdollistamaan työntekijän aseman oikea määrittäminen, takaamaan oikeudenmukaisuus, läpinäkyvyys ja vastuuvollisuus alustatyössä käytettävässä algoritmijohtamisessa ja lisäämään alustatyön läpinäkyvyyttä ja jäljitettävyyttä ja tietoisuutta alustatyön kehityksestä sekä parantamaan sovellettavien sääntöjen täytäntöönpanoa jokaisen alustojen kautta työskentelevän henkilön osalta.

2. Valtuuskuntien suuri enemmistö suhtautui ehdotukseen myönteisesti sen periaatteen osalta korostaen, että ehdotuksen kaikkien seurausten arvioimiseksi tarvitaan aikaa.

Sosiaalityöryhmä kokoontui Ranskan puheenjohtajakaudella 17. tammikuuta, 8. helmikuuta, 3. maaliskuuta, 4., 5. ja 28. huhtikuuta ja 10. ja 24. toukokuuta 2022. Työryhmä sai päätökseen ehdotustekstin ensimmäisen käsittelyn, jonka pohjalta laadittiin ensimmäinen kompromissiteksti kahta ensimmäistä lukua koskeneen puheenjohtajan laatiman kyselyn perusteella. Yhteenveto käsittelyn edistymisestä on esitetty jäljempänä osassa II.

Tällä hetkellä kaikilla valtuuskunnilla on yleisiä tarkasteluvarauksia tekstiin.

Tanska ja Alankomaat esittivät parlamentaariset tarkasteluvaraukset.

Euroopan parlamentti ei ole vielä esittänyt ensimmäisen käsittelyn kantaansa.

Ehdotettu oikeusperusta eli Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 153 artiklan 2 kohdan b alakohta yhdessä sen 153 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 16 artiklan 2 kohdan kanssa edellyttää, että neuvosto noudattaa tavallista lainsäätämisyhteistyötä Euroopan parlamentin kanssa.

Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi viralliset huomautukset kyseessä olevasta ehdotuksesta 2. helmikuuta 2022.

II EHDOTUKSEN KÄSITTELY NEUVOSTOSSA RANSKAN PUHEENJOHTAJAKAUDELLA

Sosiaalityöryhmä aloitti ehdotuksen käsittelyn Slovenian puheenjohtajakaudella 13. joulukuuta 2021 eli muutama päivä sen julkaisemisen jälkeen. Tässä yhteydessä komissio esitteli direktiiviehdotuksen, ja valtuuskunnilla oli tilaisuus esittää alustavia yleisluonteisia huomautuksia.

Puheenjohtajavaltio Ranska esitti valtuuskunnille 22. joulukuuta 2021 kyselyn vaikutustenarvioinnista. 25 jäsenvaltiota vastasi siihen. Vaikutustenarviointia analysoitiin perusteellisesti ja siitä keskusteltiin sosiaalityöryhmän jäsenten epävirallisessa videoneuvottelussa 8. helmikuuta 2022. Puheenjohtajan tästä arvioinnista laatima yhteenveto on asiakirjassa 9227/1/22 REV 1 ADD 1.

17. tammikuuta, 3. maaliskuuta ja 4. huhtikuuta pidetyissä kokouksissa käydyssä tekstin ensimmäisessä käsittelyssä tuli esiin useita kysymyksiä, joiden tarkoituksena oli ymmärtää paremmin tekstiä ja sen tulkintaa erityisesti 4 ja 5 artiklan osalta. Komissio esitti 5. huhtikuuta pidetyssä kokouksessa selvennyksiä erityisesti työsuhteen oikeudelliseen oletamaan ja sen kumoamiseen.

Ottaen huomioon komission esittämät selitykset ja valtuuskuntien esittämät selvennyspyynnöt puheenjohtaja esitti 12. huhtikuuta 2022 puheenjohtajavaltion ilmoituksen kyselynä, jonka tarkoituksena oli kerätä valtuuskuntien toivomia suuntaviivoja I ja II lukua koskevan ensimmäisen kompromissitekstin laatimiseksi ja jonka ensisijainen tavoite oli tekstin selventäminen. Tämä vaihe vaikutti välttämättömältä, jotta tekstistä saavutettaisiin yhteinen ymmärrys ja jotta valtuuskunnat voisivat määritellä kantansa monimutkaisimmista kohdista.

Sosiaalityöryhmän 28. huhtikuuta ja 10. toukokuuta pidetyissä kokouksissa käsiteltiin valtuuskuntien vastauksia, minkä jälkeen puheenjohtaja julkaisi 19. toukokuuta 2022 I ja II lukua ja niiden johdanto-osan kappaleita koskevan kompromissitekstin¹, jota tarkasteltiin työryhmässä 24. toukokuuta.

¹ ST 8584/22.

III TÄRKEIMMÄT TYÖRYHMÄTASOLLA KÄSITELLYT KYSYMYKSET

Soveltamisala ja tarkoitus

Koska suuri osa valtuuskunnista oli toivonut, että tekstistä kävisi paremmin ilmi sen oikeusperusta, 1 artiklaa muutettiin siten, että siinä esitetään soveltamisala ottaen huomioon sen kaksinkertainen oikeusperusta.

Puheenjohtaja pyrki myös tuomaan paremmin esiin tekstin tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi 1 artiklan 2 kohdassa. Nämä seikat ovat seurausta erityisesti useista selvennyspyynnöistä, jotka koskevat tekstin soveltamista yhtäältä työntekijöihin (153 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla) ja toisaalta itsenäisiin ammatinharjoittajiin (SEUT 16 artiklan nojalla).

Lisäksi oikeusperustaa selvennettiin myös johdanto-osan kappaleissa.

Määritelmät

Koska "kaupallisen palvelun" käsitteestä oli käyty useita keskusteluja, erityisesti siksi, että sitä ei määritellä unionin oikeudessa, ehdotettiin palaamista "palvelun" käsitteeseen. 2 artiklassa sekä johdanto-osan 18 kappaleessa täsmennetään myös soveltamisalan ulkopuolelle jätettävät alustatyytit ("resell goods or services, or those who provide a service that is of a non profit making nature") tiettyjen jäsenvaltioiden toivomuksesta.

Oikeudellinen oletama

Koska kriteerien osalta ei saatu aikaan valtuuskuntien enemmistön selkeää kantaa, niiden määrää, luonnetta ja raja-arvoa ei muutettu merkittävästi.

Puheenjohtaja ehdotti kuitenkin valtuuskunnille, että otettaisiin käyttöön täydentävä käsite, jolla viitattaisiin työsuhteeseen johtavaan alaisuussuhteeseen siten, ettei siinä korostettaisi pelkästään käsitettä "control of the performance of work", kuten komission ehdotuksessa esitetään, vaan laajemmin myös käsitettä "restriction of freedom, including through sanctions, to organise one's work and control its execution". Käsite vapauden rajoittamisesta on poistettu kriteeristä d ja siirretty johdanto-osan kappaleeseen, jotta sitä voitaisiin soveltaa yleisemmin kaikkiin kriteereihin ja että se kattaisi paremmin tietyt kriteerit, erityisesti kriteeri a:n.

Lisäksi tietyissä kriteereissä esitetty termi "effectively" on korvattu termillä "de facto" ja lisätty 2 kohdan johdanto-osan kappaleeseen, jotta tosiasioiden ensisijaisuuden periaate voitaisiin tuoda yleisemmin esiin.

Lopuksi 3 kohdan uudessa sanamuodossa pyritään esittämään yksiselitteisemmin jäsenvaltioille annettu liikkumavara soveltaa työsuhdeolettamaa työsuhteen laadun kyseenalaistavien hallinnollisten tai oikeudellisten menettelyjen ulkopuolella ja tapauksissa, joissa sopimussuhde ei ole selvästi työsuhde kansallisten säännösten tai käytäntöjen mukaisesti.

Olettaman kumoaminen

Tähän artiklaan tehdyillä muutoksilla on pyritty ottamaan huomioon komission esittämät selitykset ja jakamaan yhteinen ymmärrys kaikkien valtuuskuntien kanssa. Tehdyissä muutoksissa on otettu huomioon merkittävämmät muutospyynnöt, jotka koskevat jäsenvaltioiden toimivaltaa lykkäävän vaikutuksen puuttumisen osalta.

Kysymystä todistustaakasta ja alustojen roolista on myös käsitelty tarkemmin johdanto-osan 28 kappaleessa.

Algoritmijohtaminen, alustatyön läpinäkyvyys, muutoksenhakukeinot ja lainsäädännön soveltaminen

Ehdotuksen III, IV ja V luvun artikloista (6–19 artikla) käydyssä keskustelussa keskityttiin seuraaviin seikkoihin:

- valtuuskunnat pyysivät erityisesti selvennyksiä yhteyksistä muuhun EU:n lainsäädäntöön, erityisesti P2B-asetukseen (Platform-to-business), yleiseen tietosuojasetukseen ja tekoälyä koskevaan asetusehdotukseen, sekä kyseisen luvun säännösten soveltamisesta alustatyöntekijöihin heidän asemansa mukaan;
- valtuuskunnat esittivät huomautuksia alustatyöstä ilmoittamista viranomaisille koskevan 11 artiklan soveltamisalasta ja tavoitteesta. Ne pyysivät myös lisäselvennyksiä tiettyjen tietojen saataville asettamisen aikataulusta ja yksityiskohtaisista säännöistä (12 artikla);
- valtuuskunnat kysyivät komissiolta tiettyjen artiklojen soveltamisesta itsenäisiin ammatinharjoittajiin (erityisesti 10, 13 ja 18 artikla).

IV PÄÄTELMÄT

Ehdotuksen teknisen käsittelyn ja direktiivin operatiivisia seurauksia koskevan keskinäisen yhteisymmärryksen osalta on saavutettu konkreettista edistymistä. Koko tekstin ensimmäinen käsittely on saatu päätökseen. Puheenjohtajavaltio Ranska on varannut tarvittavasti aikaa artiklojen käsittelyyn ja antanut valtuuskunnille mahdollisuuden esittää kysymyksiä, myös kirjallisesti ennen sosiaalityöryhmän kokouksia. Puheenjohtajavaltio Ranska on pystynyt komission esittämien selitysten ja jäsenvaltioiden kommenttien pohjalta laatimaan ensimmäisen kompromissitekstin, jonka ensisijainen tavoite on tekstin tekninen selventäminen, jossa käsitellään pelkästään I ja II lukua ja niihin liittyviä johdanto-osan kappaleita ja jota valtuuskunnat ovat pitäneet hyvänä neuvottelujen ensimmäisenä pohjana. Tarvitaan vielä teknisiä käsittelyjä ja keskusteluja ennen kuin työskentely yleisnäkemyksen muodostamiseksi voidaan aloittaa.
